

“KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ULUSAL EYLEM PLANI”

2009 YILI İZLEME VE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI RAPORU

Toplantıların Tarihi ve Yeri: 07.04.2009-22.12.2009/ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Katılım Sağlayan Kurumlar: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı/ Eğitim Dairesi Başkanlığı, Adalet Bakanlığı/ Kanunlar Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı/ Emniyet Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı/ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı/ Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı/ Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı/ Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, MEB/ Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, MEB/ Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, MEB/ Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, MEB/ İlköğretim Genel Müdürlüğü, ÇSGB/ Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, ÇSGB/ Çalışma Genel Müdürlüğü, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğrenim Kurumu Başkanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığından katılım sağlanmıştır.

Raporun Dayanakları: Toplantıya katılım sağlayan kurumlar tarafından yapılan sunumlar ve söz konusu kurumlar tarafından gönderilen raporlar

HEDEF 1: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapılması ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak

Aktivite 1.1: Mevcut yasal düzenlemelerde kadına yönelik şiddetin tüm boyutlarıyla ele alınıp alınmadığının incelenmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Aktivite 1.2: Mevcut yasal düzenlemelerde kadına yönelik şiddete ilişkin uygulamadaki aksaklıkların tespiti

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, KSGM

Aktivite 1.3: Mevcut yasal düzenlemelerde kadına yönelik şiddete ilişkin uygulamada ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM-Adalet Bakanlığı

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 1.1, 1.2 ve 1.3 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Türk Medenî Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Tasarıyla; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ile Anayasamızın “Kanun önünde eşitlik” kenar başlıklı 10., “Ailenin korunması” başlıklı 41. ve “Milletlerarası anlaşmaları uygun bulma” başlıklı 90. maddelerin hükümleri dikkate alınarak, Türk Medenî Kanununun ilgili maddelerinin üst normlar ile uyumlu hâle getirilmesi için değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Bu kapsamda, Kanun’un 187. maddesindeki “Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir.” hükmünün kadın-erkek eşitliğini öngören Türk Medenî Kanununun genel anlayışına, Anayasaya ve “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”ne aykırılık oluşturduğuna ilişkin görüşler ile yine aynı Kanunun “Soyadı” başlıklı 321. maddesindeki “Çocuk, ana ve baba evli ise ailenin; evli değilse ananın soyadını taşır.” hükmü nedeniyle evlilik dışında doğan çocukla babası arasındaki soybağı, tanıma veya babalık hükmüyle kurulmuş olsa bile analarının nüfus kayıtlarında kalmaya ve analarının soyadını taşımaya devam etmesi nedeniyle, tanımak suretiyle çocuğunu nüfusuna almak ve soyadını vermek isteyen babaların yakınmaları dikkate alınarak hazırlanan taslak metin, görüşe sunulmuş olup gelen görüşler değerlendirilmektedir.

- 31 Aralık 2008 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının "Siyasi Kriterler" Bölümünde, "Şiddet Suçu Mağduru Çocuklara Yardım Hakkında Kanun Tasarısı"nın Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi öngörülmüş bulunmaktadır. Şiddet Suçu Mağdurlarına Devlet Tarafından Tazminat Ödenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi, çocuk ve yetişkin ayırımı yapmadan herkesi kapsamakta, Ulusal Programda ise, Şiddet Suçu Mağduru Çocuklara Yardım Hakkında Kanun Tasarısının hazırlanması öngörülmektedir.

Adalet Bakanlığınca, söz konusu Sözleşme dikkate alınarak, hem çocukları hem de yetişkinleri kapsayacak şekilde, bedensel, ruhsal ya da cinsel bütünlüğüne saldırı teşkil eden suçlardan dolayı doğrudan doğruya mağdur olanlara veya bu kişilerin ölümü hâlinde bakmakla yükümlü oldukları kişilere, Anayasanın 2. maddesinde yer alan “sosyal devlet ilkesi”ne uygun olarak, Devlet tarafından yardım sağlanmasına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek amacıyla Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı hazırlanmış ve kurum ve kuruluşların görüşüne sunulmuştur.

- Adalet Bakanlığına bağlı olarak görev yapan yargı mensuplarının; kadına karşı şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve ilgili ulusal-uluslararası düzenlemeler, vb. konularda farkındalık ve duyarlılığının artırılması amacıyla, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı işbirliğinde hazırlanan ve 1 Nisan 2009’da, dönemin Adalet Bakanı ile Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı tarafından imalanarak yürürlüğe giren “**Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü**” kapsamında, eğitim seminerlerine Mayıs 2009 itibariyle başlanmıştır. 2009 Yılı sonu itibariyle 125 aile mahkemesi hakimi ve 125 savcının yararlandığı seminerler 2010 yılında devam edecektir.

- Protokol kapsamında; İçişleri Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Genel Müdürlüğü ile müştereken yürütülen “Kadın Sığınma Evleri Projesi”ne katkı sağlamak amacıyla; "Adli Tıp Uzmanlarına Yönelik Toplumsal Cinsiyet Ayırımı ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" konulu eğitim seminerine 5 adli tıp uzmanının katılımı sağlanmıştır.
- “Adaletle Daha İyi Erişim Projesi”nin bileşenlerinden biri olan ve adli yardım hizmetlerini, kırılgan kesime (muhtaç kadın ve çocuklar), daha yaygın ve daha etkin bir şekilde ulaştırmak ve hizmetin iyileşmesini sağlamayı amaçlayan Adli Yardım Projesi kapsamında toplam 800 avukata eğitim verilmiştir.
- Türkiye’deki töre ve namus cinayetleri ile kadına ve çocuğa yönelik şiddet olaylarının tamamı UYAP havuzunda günlük olarak toplanmaktadır. Çözüm önerileri getiren tüm ilgili kuruluşların nerede ve nasıl uygulama yapacakları konusunda tereddüt yaşamaları halinde, UYAP onlara çok güncel ve hızlı bir şekilde istenen bilgileri yasalar çerçevesinde verebilmektedir. UYAP’ın bu özelliği daha da geliştirilmeye ve istenilecek tüm bilgileri verebilecek seviyeye getirilmeye çalışılmaktadır. Ülke genelinde projenin yaygınlaşması halinde ve yasalar elverdiği ölçüde proje töre ve namus cinayetleri ile kadına ve çocuğa yönelik şiddet eylemlerinin daha ziyade nerelerde ve ne şekilde gerçekleştiğini öğrenmek mümkün olabilecektir.
- İçişleri Bakanlığı’na uygulanmakta olup, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Bakanlığın ara yararlanıcılarından biri olduğu Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Türkiye Temsilciliği ile işbirliği içerisinde yürüttüğü “Türkiye'nin İnsan Ticareti ile Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti Mağdurlarının Adaletle Erişimlerinin Desteklenmesi Projesi” kapsamında 300 hâkim ve savcıya yönelik eğitim semineri gerçekleştirilmiştir.
- Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek ve şiddetle mücadele etmek için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne sunulan görüş ve raporlar ışığında kurulmasına karar verilen “Kadınlara Yönelik Şiddet ile Aile İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Ad Hoc Komitesi”nin kurulması sürecinde Bakanlık ilgilendiren hususlar, Genel Müdürlük tarafından takip edilmektedir.
- Bakanlığın İngiltere Büyükelçiliği ile yürüttüğü işbirliği çalışmaları çerçevesinde, “Ceza Adalet Sisteminde Suçla Mücadelede Yeni Yaklaşımlar” konulu Proje kapsamında, yürütülen bir dizi seminerden “Aile İçi Şiddet ve Namus Cinayetleri” konulu seminer, 100 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı ile 25 askerî hâkimin katılımıyla Diyarbakır’da düzenlenmiştir.

Aktivite 1.4: 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin hazırlanarak yürürlüğe girmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, KSGM

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 1.4 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik”, Genel Müdürlüğün koordinatörlüğünde, ilgili kamu kurum/kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının hukukçu temsilcilerinin katılımlarıyla hazırlanmış; 1 Mart 2008 tarih ve 26803 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile 4320 sayılı Kanun’da yer alan tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş; aile içi şiddet, ihbar ve şikayet gibi kavramlara açıklık getirilmiş; nafaka ve tedbir kararlarının yerine getirilmesi ve usul işlemleri de kanun uygulayıcılara ve vatandaşlara yol gösterecek şekilde ele alınmıştır.

Aktivite 1.5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu modelinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların yapılması

Sorumlu Kuruluş: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 1.5 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, AB Katılım Öncesi Mali Yardımı 2005 Yılı Programı kapsamında yürütülen ve 2008 sonu itibariyle tamamlanan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi”nin birinci bileşeni olan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Eşleştirme Projesi” kapsamında; çalışma yaşamına, mal ve hizmetlere ve eğitime erişimlerinde karşılaştıkları cinsiyet ayrımcılığında kadınlarımıza yardımcı olacak bir mekanizma oluşturulması gerekliliğinden hareketle "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu Taslak Modeli Tartışma Dokümanı” oluşturulmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumunun kurulması ihtiyacı olduğunda bu model çalışmalarda yararlı olacaktır.

Aktivite 1.6: TBMM’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu’nun kurulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: TBMM

- Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 25.02.2009 tarihinde kabul edilmiş; 24.03.2009 tarih ve 27179 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Aktivite 1.7: Eşitlik Çerçeve Yasası’nın çıkarılması için çalışmalar yapılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Adalet Bakanlığı

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında Yasa hakkında Adalet Bakanlığı sorumlu kuruluş olarak belirlenmiştir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Eşitlik Çerçeve Yasası olan ülkelerin düzenlemeleri temin edilerek gözden geçirilmiştir. Eşitlik Çerçeve Yasasının hazırlanması sürecinde bu ülke düzenlemelerinden yararlanılacaktır.

Aktivite 1.8: Avrupa Birliği direktifleri çerçevesinde, çocuk bakım sorumluluğunun anne ve baba arasında paylaşılması amacıyla ebeveyn izni konusunda yasal düzenlemenin yapılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, KSGM

- Ülkemizin toplumsal gerçekleri ve taraf olduğu uluslararası sözleşmeler doğrultusunda; doğum izinleri konusunda farklı sosyal güvenlik kuruluşlarına bağlı olarak çalışanlar için ebeveyn izni ve evlat edinme halinde de bu iznin kullanılabilmesi amacıyla “Devlet Memurları Kanunu ve İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” hazırlanmıştır. Doğum sonrası ücretsiz ebeveyn izni süresinin, memurlar açısından kadın ve erkek için toplam oniki ay, işçiler için ise kadın ve erkek için en fazla altışar ay olarak tespit edildiği Tasarı, TBMM Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülerek kabul edilmiş olup, kanunlaşma aşamaları devam etmektedir.

HEDEF 2: Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak.

Aktivite 2.1: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile içi şiddetle mücadelenin uygulanan politika ve programlara yansıtılabilmesi için politika yapıcılara, karar vericilere, hizmet sunanlara ve kamuya yönelik olarak görsel ve basılı materyallerin hazırlanması, dağıtılması ve bilgilendirme etkinliklerinin düzenlenmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 2.1 kapsamında gerçekleştirilen eğitim çalışmaları:

- İçişleri Bakanlığı ile imzalanan "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü" çerçevesinde 40.400 emniyet teşkilatı personeline yönelik “kadına karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması” konularına yönelik olarak hazırlanan eğitimler tamamlanmıştır.
- Sağlık Bakanlığı ile imzalanan “*Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü*” kapsamında yürütülen saha eğitimleri kapsamında Aralık 2009 sonu itibariyle yaklaşık 50 bin personelin eğitimi tamamlanmıştır. Eğitimlere 2010 yılında devam edilecektir.
- Adalet Bakanlığı ile imzalanan “*Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü*” kapsamında yürütülen eğitim 125 aile mahkemesi hakimi ve 125 savcıya ulaşılmış olup, eğitimler 2010 yılında devam edecektir.
- 2009 yılında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, ülkemizde kadın erkek eşitliği alanında yaşanan sorunlar, nedenleri ve sonuçlarının yanı sıra çözüm yolları

konularında kamu kurum/kuruluşlarında çalışan yöneticiler ile bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak, katılımcıların çalışmalarına toplumsal cinsiyet perspektifini yerleştirmelerine yönelik farkındalık yaratmak, duyarlılık kazandırmak amacıyla “Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitim Programı” başlatılmıştır. Üç gün süren eğitim programı kapsamında, ilk iki gün “Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimi”, üçüncü gün ise tüm tarafların sorumlulukları ve kadına yönelik şiddet konulu seminer verilmektedir. Söz konusu eğitim seminerlerinden 2009 yılı içerisinde 771 kişi yararlanmıştır.

- Medyanın kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında oynayabileceği bilinçlendirici rol göz önünde tutularak da “Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölye Çalışmaları”na başlanmıştır. Bu çalışmalar ile geleceğin medya profesyonellerine toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında farkındalık kazandırılması amacıyla, Haziran ve Kasım 2009’da gerçekleştirilen atölye çalışmalarında; “toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet ve önleme mekanizmaları ile medya uygulamaları ve etiği” konuları işlenmiştir. 2010 yılında söz konusu atölye çalışmalarına devam edilecektir.

- Katılım sağlanan ve düzenlenen tüm aktivitelerde KSGM tarafından bilgi artırıcı, duyarlılık ve farkındalık yaratıcı sunumlar yapılmakta, etkinlikler düzenlenmekte; katılım sağlanan radyo ve televizyon kanalları programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ülkemizde kadının durumu hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 2.1 kapsamında gerçekleştirilen görsel ve basılı materyallerin hazırlanması, dağıtılması çalışmaları:

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından ilgili konuda toplumsal duyarlılığı artırmak ve bilinç düzeyini yükseltmek amacıyla birçok kitap, afiş, broşür ve el ilanı ile film hazırlanmış veya hazırlanmıştır. Söz konusu materyallerden öne çıkanları şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Kitaplar:

- Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu

- Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010
- Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu
- Yetişkin Eğitimi Kılavuzu
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri El Kitabı
- Kadın Odaklı Sivil Toplum Kuruluşları ve Medya: Olanaklar, Sorunlar ve Çözümler
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Haber Medyası: Alternatif Bir Habercilik
- 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve İlgili Yönetmelik

2. Broşürler

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Tanıtım Broşürü
- Mikrokredi Nedir?
- Bunları Biliyor Musunuz?
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Sürecine Erkeklerin ve Erkek Çocukların Katılımı
- Kadına Karşı Şiddet Uygulamayacağımıza Söz Veriyoruz
- Kadına Yönelik Şiddete Göz Yumma Sessiz Kalma

3. Filmler

- Kadın Sığınma Evleri
- Eşitlik Güçlendirir
- Göz Yumma Sessiz Kalma 1
- Göz Yumma Sessiz Kalma 2
- Şiddete Göz Yummayın Sessiz Kalmayın
- Şiddetsiz Bir Yaşam İstiyoruz
- Gücünüzün Farkında Olun

Söz konusu yayınların dağıtımını Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne şahsen ya da yazılı olarak başvurulması halinde ücretsiz olarak gerçekleştirilmektedir. Ayrıca basılan kitaplar, ilgisine göre, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelere başvuru yapılmadan da gönderilmektedir.

- Ayrıca, 25 Kasım'ın, "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü" olması nedeniyle, kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı artırmak amacıyla, her yıl 81 İl Valiliğine konuyla ilgili afiş ve broşürler gönderilmektedir.

Aktivite 2.2: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele konularında erkeklere yönelik farkındalık yaratma ve zihinsel dönüşüm sağlama amaçlı görsel ve basılı materyaller hazırlanması ve eğitim programlarının düzenlenmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 2.2 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Genel Kurmay Başkanlığı ile yapılan işbirliği sonucunda, kadına karşı şiddetle mücadelenin önemli bir parçasını teşkil eden erkeklerin konuya duyarlılığını arttırmak amacıyla, vatani görevini yapmakta olan er ve erbaşlara yönelik "Yurttaşlık Sevgisi" dersi kapsamında; kız çocuklarının okullaşması, kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin konular dahil edilmiştir. Her celp döneminde er ve erbaşlara verilen eğitimlerle 450.000 erkek bilinçlendirilmektedir.
- Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele sürecine erkeklerin katılımının önemi ve sağlayacağı yararların ele alındığı "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Erkek Katılımı" konulu Konferanslar ve atölye çalışmaları geniş katılımı gerçekleştirilmiş, dünya genelinde erkeklerin dahil olduğu en büyük etkinlik olan Beyaz Kurdele Kampanyası'nın

kurucularından Dr. Michael KAUFMAN, büyük bölümü erkek katılımcılardan oluşan bu çalışmaların tümünde ana konuşmacı ve kolaylaştırıcı olarak yer almıştır.

- Gerek eğitim protokolleri gerekse Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programlarına katılım sağlayan personelin ve politika uygulayıcıların çok büyük bir kısmını erkek katılımcılar oluşturmaktadır¹. Bu çerçevede, ilgili personel ve politika uygulayıcılarının çoğunun erkek olması nedeniyle söz konusu eğitim programlarının erkek bilinçlendirilmesi açısından da önem arz ettiği değerlendirilmektedir. Ayrıca, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne, kadına yönelik şiddetle mücadele sürecine erkeklerin katılımının önemi, katılım sağlanan veya düzenlenen tüm toplantı, panel ve kampanyalarda belirtilmektedir.

- Bu çalışmalara ek olarak kadına yönelik şiddetle mücadelede erkek katılımının önemine istinaden, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Sürecine Erkeklerin ve Erkek Çocukların Katılımı” ve “Kadına Karşı Şiddet Uygulamayacağımıza Söz Veriyoruz” konulu broşürler hazırlanmış olup, dağıtımı Genel Müdürlük tarafından yapılmaktadır.

Aktivite 2.3: Toplumsal cinsiyete ilişkin olumsuz rol modellerinin eğitim materyallerinden çıkarılması ve yerine olumlu-eşitlikçi rol modellerinin konulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 2.3 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 5. Maddesinde; “Ders Kitapları, temel insan haklarına aykırılık taşımaz. Cinsiyet ırk, din, renk, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermez.” denmektedir. Bu bağlamda ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulanan ders programları ile okutulan kitaplarda İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimine gerekli önem verilerek, cinsiyet ayrımcılığı içeren konulara yer verilmemesine özen gösterilmiştir.

- 1-8’inci sınıf kitap setlerinde her iki cinse ait fotoğraflara dengeli bir biçimde yer verilmiştir. Konu metinlerinde geçen karakterler konusunda yine cinsiyet eşitliği göz önünde bulundurularak düzenleme yapılmıştır.

- Kızların okul/eğitim hayatına kazandırılması konusunda gerek Milli Eğitim Bakanlığı gerek özel kuruluşların bu konudaki çabalarına yer verilmiş ve kız çocukları lehine pozitif ayrımcılık yapılmıştır.

- 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren tarih dersi öğretim programı kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu dersin genel amaçlarında kadının da erkek gibi tarihin öznesi olduğu vurgusu yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlere yönelik hazırlanan “Programın Uygulanmasına Yönelik Açıklamalar” başlığında “Medeniyetlerin ve kültürlerin oluşumunda

---

¹ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programlarına katılım sağlayan politika uygulayıcılarının 72’si kadın, 699’u erkektir.

kadın ve erkeğin katkısına ve tarihin öznesinin “insan” olduğuna dikkat edilmelidir.” uyarısı yer almaktadır.

Aktivite 2.4.: Örgün ve yaygın eğitim programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi konularının müfredat içine alınması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 2.4 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Ders programları ile okutulan kitaplarda cinsiyetler arasındaki işbölümünde kadın erkek, anne ve baba tarafından işlerin paylaşıldığı vurgusu yapılarak, kadınların kendi hakları için yapmış oldukları mücadelelerden bahsedilmekte, kadının toplumsal konumunun değişmesinde nelerin ve kimlerin etkili olduğu, “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”nin imzalanmasına neden ihtiyaç duyulduğu ve temel kanunlarda kadının insan haklarına yönelik değişikliklerin sebepleri gibi farklı konulara değinilerek, öğrencilere bilinç kazandırılmaya çalışılmaktadır.
- Kadın hakları kavramının belli bir döneme ait olarak kullanılmadığı ve bu hak mücadelesinin uzun süren dönemlerde elde edildiğinin vurgusu Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri içeriğinde yer almaktadır.
- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin kapsadığı dönem de dikkate alınarak kadın hareketinin ortaya çıkışı ve gelişmesi “Yumuşama Dönemi” ünitesinde dünyadaki kadın hareketi, “Küreselleşen Dünya” ünitesinde ise Türkiye boyutu ile etkinlik örnekleri ile verilmiştir.
- Kadının toplum ve aile içindeki statüsünün iyileştirilmesine yönelik olarak hazırlanan ve TRT’de iki kez yayınlanan 13 bölümlük televizyon programı Bakanlığın web sayfasının “İnternet Televizyonu” adlı bölümde de yayınlanmaktadır.

Aktivite 2.5: Evlilik başvurusunda bulunan çiftlere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, aile içi şiddet ve üreme sağlığı konularında bilinçlendirme materyallerinin hazırlanması ve dağıtımının sağlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, KSGM,

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 2.3 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Sağlık Bakanlığı bünyesinde; Evlilik ve Gebelik Öncesi Danışmanlık Programı, Aile Planlaması Programı, Doğum Öncesi Bakım Programı, Acil Obstetrik Bakım Programı, Doğum ve Sezaryen Programı, Doğum Sonu Bakım Programı, Anne Ölümünü İzleme Programı, Gebelere Demir Desteği Programı, Maternal ve Neonatal Tetanos Eliminasyon Programı (MNT), Ergen Sağlığı Ve Gençlik Programı, Yaşlı Üreme Sağlığı Programı, Cinsel Sağlık Programı, AÇSAP Hizmetlerine Erkek Katılımının Sağlanması Programı ve üreme sağlığı konularında eğitimler sürdürülmektedir.

- ASAGM tarafından, konuya ilişkin iki adet proje yürütülmektedir. Projelerden ilki “Türkiye’de Ailelerin Eğitim İhtiyaçları Araştırması”dır. İkincisi ise aile eğitimine yönelik bir model oluşturmayı amaçlayan “Aile Eğitiminde Müfredat ve Materyal Geliştirme Projesi”dir. Proje kapsamında hazırlanacak müfredatın; hukuk, sağlık, medya gibi genel başlıklar altında bireylerin kişilik gelişimlerine katkıda bulunmak, evliliğe hazırlamak, ailelerin ebeveynlik sorumlulukları kazanmalarına yardımcı olmak, aile bağlarını güçlendirmek, çocuk eğitimi ve gelişimi konusunda aileleri bilgilendirmek, ailelere destek olmak (özellikle dezavantajlı çocuklar ve bireyler konusunda), çocukları okula hazırlamada ve çocukların okul yaşantılarında ailelerin etkili olmalarını sağlamak hedefleri hayata geçirilecektir.

Aktivite 2.6: Televizyon ve radyo kanallarında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda duyarlılık kazandırıcı programların hazırlanarak yayınlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: TRT

- TRT GAP TV, Radyo 1 Ankara-İstanbul-İzmir ile Erzurum Radyosu, Çukurova Radyosu, Trabzon Radyosu’na kadına yönelik şiddet, töre cinayetleri, aile içi şiddet ve sığınmaevleri, öfke kontrolü, aile içi iletişim konularını ele alan programlar yayınlanmıştır.
- TRT her yıl hazırladığı ve yayın faaliyetlerini kapsayan Genel Yayın Planı ile yayın esas, hedef, ilke ve öncelikli konularıyla alınması gerekli tedbirleri belirlemek, bu doğrultuda, TRT’nin bütün kademelerinde yayımla ilgili faaliyetlerin düzenli ve iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Plan’ın hazırlık çalışmaları birçok kurum ve kuruluşun görüş ve önerileri alınarak yürütülmektedir. Bu çerçevede yayınlanacak programların toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla gözden geçirilmesi KSGM tarafından gerçekleştirilmektedir. KSGM, TRT’ye Plan’la ilgili ilettiği görüşlerinde yalnızca toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda duyarlılık kazandırıcı programların hazırlanmasını değil, aynı zamanda programların toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla hazırlanmasını ve cinsiyete dayalı ayrımcılık içermemesini önermektedir.
- KSGM ve TRT arasında yapılan çeşitli protokoller çerçevesinde birçok belgesel film hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Bunlardan sonuncusu Kasım 2008 tarihinden itibaren belirli aralıklarla yayınlanan ve kadının eğitim durumu, okuryazarlık oranı, kız çocuklarına karşı ayrımcılık, erken evlilikler ve akraba evlilikleriyle mücadele, kadınların bilinçlendirilme çalışmaları, töre ve namus cinayetleri, kadına yönelik şiddet ve şiddeti önlemek için gerçekleştirilen çalışma ve hizmetler konularını ele alan “Suç Bende Değil” adlı 6 bölümlük belgesel filmidir.

Aktivite 2.7: Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularına eğitim, hukuk, tıp, iletişim ve diğer ilgili fakültelerin lisans programlarında yer verilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: YÖK

Sorumlu kurum YÖK tarafından Aktivite 2.7 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Tüm üniversite rektörlüklerine yazı gönderilerek Eğitim Fakültelerinin lisans ve yüksek lisans programlarında, iletişim ve sağlık personeli yetiştiren fakültelerin müfredatlarında “toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet” konularının yer alması gerektiği duyurulmuştur.

- Yukarıda sözü edilen konularda üniversitelerde uygulanacaklar konusunda bir çerçeve çizilerek yöntem belirlenmesi amacı ile Ankara’da bulunan üniversitelerden temsilcilerin katılımı ile bir grup çalışması planlanmış ve konu ile ilgili üniversitelere resmi yazı gönderilmiştir.

Aktivite 2.8: Kamuoyunun, mevzuatımızda gerçekleştirilen kadın erkek eşitliğine ilişkin değişikliklerle ilgili olarak, basılı materyaller yoluyla bilgilendirilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 2.8 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Halkın konuya ilişkin bilincin ve farkındalığın yükseltilmesi ve bilgilendirme yapılması amacıyla; “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele” konulu il toplantıları düzenlenmiş, “kadına yönelik şiddet suçtur” ve “kadına yönelik şiddete göz yumma sessiz kalma” mesajlarını taşıyan afiş ve broşürler bastırılarak dağıtım ve sergilenmesi; spot filmlerin de ulusal ve yerel kanallarda gösterimi sağlanmış, “Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı”, Kadın ve Çocuk Hakları Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu”, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri” ve “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve İlgili Yönetmelik” kitapçığı ve “Bunları Biliyor Musunuz?” broşürü hazırlanarak dağıtımını ilgili tüm kurum ve kuruluşlara yapılmıştır. Talep halinde söz konusu materyallerin dağıtımını yapılmaktadır. Ayrıca Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında üretilen basılı materyallerin dağıtımını da yapılmaktadır. KSGM Web sitesinde basılı ve görsel materyallerle birlikte tüm aktiviteler kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

- 25 Kasım’ın, “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü” olması nedeniyle, kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal duyarlılığı ve farkındalığı artırmak amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Kadına Karşı Şiddete Son Verelim”, “Söz Veriyoruz” başlıklı broşürler basılmış olup dağıtımını yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, her yıl 81 İl Valiliğine konuyla ilgili afiş ve broşürler gönderilmektedir.

HEDEF 3: Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak

Aktive 3.1: Temel eğitime çocuklarını göndermeyen velilerin tespiti, ikna edilmesi ve yasal sorumluluklarının sözlü ve yazılı belirtilmesi ve bu amaçla MEB-e-Okul veri tabanı ile İçişleri Bakanlığı MERNİS-Adres Kayıt Sistemi’nin birlikte kullanılır hale getirilmesi, MEB-e-Okul veri tabanının devamsızlık ve okul terkinin izlenmesi için etkinleştirilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB, İçişleri Bakanlığı

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 3.1 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Temel eğitime çocuklarını göndermeyen velilerin tespiti yapılmıştır.
- Adrese Dayalı Kayıt Sistemi ile e-Okul veri tabanının karşılaştırılması ve sistem dışındaki çocukların adresleriyle birlikte il ve ilçe ölçeğinde belirlenmiştir.
- Bu verilere göre il ve ilçe düzeyinde net okullulaşma oranlarının belirlenerek sorunun büyüklüğü ortaya konulmuştur.
- Temel eğitime çocuklarını göndermeyen velilerin, ikna edilmesi ve yasal sorumluluklarının hatırlatılması kapsamında sorunlu bölgelerde bulunan 15 il valisi ve 25 ilçe kaymakamıyla erişim ve devamın izlenmesi toplantısı yapılmıştır.
- E-Okul veri tabanının kullanıcılarına yönelik eğitim içeriği ve materyalleri geliştirilmiş ve veriler okullar tarafından işlenmiştir, bir yazılım aracılığı ile görselleştirilmiş ve etkin olarak kullanılmaktadır.
- MEB-e-Okul veri tabanının devamsızlık ve okul terkinin izlenmesi için etkinleştirilmiştir.
- İlköğretime kayıtsız çocuklar ekranı kurulmuştur.
- Veri analizlerinde tespit edilen ilköğretime zamanında kaydolmama sorunu ve devamsızlık riski araştırması yapılmış, araştırma sonuçlarından yola çıkarak arama konferansları yapılmıştır.
- Aralık 2008 tarihinde zorunlu eğitim çağında olduğu halde okula kaydı olmayan 6-14 yaş grubu çocuk sayısı 326.513'dür. Bu çocuklardan 140.152'si (% 42) 10-14 yaş grubunda yer almaktadır. 10-14 yaş grubunda olup okula devam edemeyen çocukların ilköğretime devamlarını sağlamak üzere Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı geliştirilmiştir. Eylül 2008 yılından itibaren bu program çerçevesinde yapılan çalışmalar (velilerin iknası, sosyal yardımlar, idari yaptırımlar vb.) sonucunda 28.000 çocuk ilköğretime kazandırılmıştır. 2009-2010 öğretim yılı sonuna kadar 50.000 çocuğun bu programdan yararlanması hedeflenmektedir.

Aktive 3.2: Milli Eğitim Bakanlığınca kız çocuklarının okullulaşmasını arttırabilmek amacıyla uygulanan özel önlemlere ilaveten, MEB burslarından kız çocuklarının daha fazla yararlanması için özel düzenleme yapılması, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda vurgulandığı gibi, orta öğretime erişimdeki cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak amacıyla gerekli önlemlerin alınması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 3.2 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- İlköğretim çağındaki okullulaşma oranlarındaki cinsiyet eşitsizliğinin kapatılması için uygulamaya konulmuş olan “Haydi Kızlar Okula” Projesi devam etmektedir.
- Okula devam edemeyen çocuklara yönelik “Yetiştirici sınıf öğretim programı” (YSÖP) başlatılmıştır. Zorunlu eğitim çağı kapsamında olup çeşitli sebeplerle öğrenimlerini yaşlılarıyla birlikte zamanında yapamamış, okula hiç kayıt olmamış ya da sürekli devamsız olan 10-14 yaş grubundaki çocukların eğitimlerine akranları ile birlikte devam edebilecekleri yeterlilikleri kazandırarak, ilköğretime devamlarının sağlanmasını düzenleyen uygulamanın genel adıdır. İller tarafından Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı Kapsamında Olduğu belirlenen ve e-okulda rapor edilen 8.625 çocuğun % 40’ (3.486) ı YSÖP kapsamına alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kız çocukları için Orta Öğretim seviyesinde okullaşmanın artırılması amacıyla yürütülen “*Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması Projesi*” ile ilk ve orta öğretim düzeyindeki kız çocukları, okulu terk etmiş veya terk etme riski olanlar, eğitime erişimi kültürel, maddi veya ailevi nedenlerle engellenenler, özellikle psikolojik rehberlik ve danışmanlıktan sorumlu olan öğretmenler hedeflenmektedir. Türkiye genelinde 43 ilde uygulanan Proje kapsamında 2011 Eğitim-Öğretim yılı sonuna kadar 12 ilde (Adıyaman, Bitlis, Diyarbakır, Gaziantep, Kars, Kayseri, Mardin, Samsun, Şırnak, Siirt, Tokat, Yozgat) 16 okul açılması planlanmaktadır.

Aktivite 3.3: Gerek okul öncesi ve gerekse temel öğretimde toplumsal cinsiyet duyarlılığının gözetilmesi ve bu duyarlılığın ders programlarında, yaşam becerileri kapsamında verilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 3.3 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

Aktivite 2.3’te yer alan MEB faaliyetlerine ek olarak;

- Eğitim materyallerinde cinsiyetçi öğelerin ayıklanması ile ilgili olarak; ders kitap setlerinde bir cinsi öven ya da yeren anlatımlardan özenle kaçınılmış bu tür öğelerin yer almamasına dikkat edilmiştir.
- Ders kitap setlerindeki metinlerde ve görsel öğelerde kullanılan kız ve erkek öğrenci sayıları denk tutulmuş, aile ile ilgili kazanımların işlendiği bölümlerde ailede demokratik yapı ve işleyiş ile anne baba rolleri özenli bir şekilde ifade edilerek kadın erkek eşitliğine dikkat çekilmiştir.
- Eğitim düzeyini yükseltmek ve engel tanımadan, zaman ve yer sınırı olmadan dileyen herkese eğitim olanağı sunma üzere 1992 yılında 44500 öğrencisiyle başlayan Açıköğretim Lisesi uygulamalarına, bugün itibarıyla Açık İlköğretim Okulu, Mesleki Açıköğretim Lisesi, Mesleki Teknik Açıköğretim Okulu ve bunların yurt dışındaki uygulamaları da ilave edilerek devam edilmektedir. Çeşitli nedenlerle eğitimini yarıda kesen kadınlarımız uzaktan eğitim

yoluyla diploma sahibi olabilmekte ve ekonomik ve sosyal hayatlarında farklılık yaratabilmektedir.

Aktivite 3.4: Kız çocuklarını eğitime kazandırmak için yatılı pansiyonlu hizmetler sağlamakla birlikte ekonomik ve sosyal destek sağlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 3.4 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Ülke genelinde kız çocukların barındığı 24 adet Yatılı Bölge Okulu bulunmaktadır. Bu okullardan 15'inde sadece kız çocukları barındırılmaktadır. Okullarda barındırılan toplam kız öğrenci sayısı 2465'dir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Burslarında kız çocuklarının yararlandırılması çalışmaları yapılarak; 2002 yılında bursluluktan yararlanan kız öğrenci sayısı %42 iken 2009 da bu oran %47'ye yükseltilmiş olup, kız çocuklarının bursluluktan daha çok yararlanması için Parasız Yatılılık ve Bursluluk sınavlarına başvuru süresinde okullardaki sınıf öğretmenleri, rehberlik servisleri ile yöneticilerin rehberlikte bulunup daha etkin çalışma yaparak sınavlara katılmaları sağlanarak öğrencilere karşılıksız ekonomik ve sosyal destek verilmektedir.

Aktivite 3.5: Kız çocuklarının eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanmasının önünde duran engellerin bilimsel araştırmalar yapılarak tespit edilmesi. Kız çocuklarına yönelik cinsiyet ayrımcılığına bağlı engellerin ortadan kaldırılması için gereken çalışmaların planlanması ve uygulanması.

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB, YÖK, TÜİK

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 3.5 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- İlköğretime erişimin önündeki engeller belirlenmiştir. Bu engellerin çözümü için protokol taslağı hazırlanmış, ilgili 20 genel müdürün katılımıyla eğitime erişim ve devamın izlenmesi işbirliği toplantısı yapılmıştır.

Aktivite 3.6: Kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi, bu konuda eğitim, danışmanlık ve finansal hizmetlerin sunulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: İŞKUR, KOSGEB

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 3.6 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- KOSGEB'in, esnaf ve sanatkâr tüm KOBİ'lere yönelik "Yeni Kredi Destek Paketi" kapsamında 100 bin işletmeye 2,5 milyar TL kaynak ayrılmış olup, ilk üç ay ödemesiz işletme başına üst limiti 25 bin TL tutarında, şahıs işletmelerinde işletme sahibinin kadın girişimci olması halinde ise işletme başına üst limiti 30 bin TL tutarında kredi sağlanmaktadır. Kredi faizinin %75'i KOSGEB %25'i krediyi kullanan tarafından ödenecektir.

- “AB Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Projesi” kapsamında Hacıbektaş, Kütahya, Çorum ve Pendik’te oluşturulan Kadın İş Geliştirme Merkezlerinde (KİŞGEM) ve diğer İŞGEM’lerde 806’sı kadın toplam 2505 kişinin istihdam edilmesi sağlanmıştır. Söz konusu Merkezlerdeki toplam 344 girişimcinin 90’ı kadındır.
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun (UNFPA) mali desteği, Personel Yönetimi Derneği (PERYÖN) ile MEB’in eğitim alanındaki tecrübe ve destekleri ve Boyner Şirketler Grubu ile İŞKUR’un işgücü piyasasına katılmaya yönelik destekleri ile yürütülen Nar Taneleri Projesi kapsamında SHÇEK kapsamındaki yurtlarda kalan veya bir yakının yanına yerleştirildiği halde SHÇEK tarafından izlenen 18-24 yaş grubu genç kadınların istihdam edilebilmesi ve sosyal hayata katılmalarının sağlanabilmesi için güçlendirme çalışmaları gerçekleştirilerek, bu genç kadınların istihdama ve sosyal hayata katılmalarına destek olunacaktır.
- KOSGEB’in Ağustos 2008’de başlatılan “Esnaf ve Sanatkar Kredisi Destek Programı” ile imalatçı esnaf ve sanatkarlara "0" faizli “Cansuyu Kredisi” verilmekte olup, bu kapsamda toplam 5000 imalatçı esnaf ve sanatkarın yararlandırılması planlanmaktadır. İmalatçı esnaf ve sanatkar başına sağlanacak azami 25 bin TL kredinin faizi KOSGEB tarafından karşılanacaktır. Programda, kadın girişimcilere de pozitif ayrımcılık yapılarak işletme başına 30 bin TL'ye kadar kredi kullanılmaktadır.

Aktivite 3.7: Kadınlara yönelik istihdam garantili meslek edindirme kurslarının iş piyasasında ihtiyaç duyulan alanlarda çeşitlendirilerek artırılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: İŞKUR

Sorumlu İŞKUR tarafından Aktivite 3.7 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- İŞKUR tarafından gerçekleştirilen Aktif İşgücü Piyasası Programları kapsamında;
- İşletmelerde Eğitim Çalışmaları kapsamında son 5 yılda 2.274 seminer düzenlenmiş, 50.995 kişi seminerlerden yararlanmıştır.
- Staj Programlarından 522 kadın ve 720 erkek olmak üzere 1.242 kişi faydalanmıştır.
- İŞKUR, işe yerleştirmede cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmaya yönelik bir genelge yayınlayarak, işverenlerin cinsiyetle ilgili tercih belirtmesi uygulamasına son vermiş, işgücü taleplerinde işgücü istem formunda yer alan “işçinin cinsiyetine” ilişkin ibareyi uygulamadan kaldırmıştır. Bu konuda son olarak Nisan 2006 tarihinde, Kamu kurum ve Kuruluşlarının Daimi Kadrolarına ilk defa işçi olarak alınacaklar hakkında usul ve esasları belirleyen tebliğde değişiklik yapılmış ve işgücü taleplerinde cinsiyet ayrımı kaldırılmıştır.

Ayrıca, 25.05.2006 tarih ve 9644 sayılı talimatla, İl Müdürlüklerinden özel sektör işyerlerinin, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılınmadıkça iş ilişkisinde cinsiyete dayalı ayırım yapılamayacağı konusunda işverenlerin bilinçlendirilmesi istenmiştir.

- Diğer taraftan, İŞKUR tarafından işsiz kadınların, iş piyasasında ihtiyaç duyulan mesleklerde yetiştirilerek istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla kurslar düzenlenmektedir. 2008 sonu itibariyle toplam 243.570 kişi bu kurslardan yararlanmışır.
- 2008 yılında toplam 1.381 kurs düzenlenmiş olup toplamda 22.878 kişinin bu programa katılımı sağlanmıştır. Kurslara katılan bu kişilerin 15.239'u erkek, 7.735'i kadındır.
- Dünya Bankası ile yapılan anlaşma kapsamında 2006-2010 yılları arasında uygulanacak olan Özelleştirme Sosyal Destek Projesi (ÖSDP-1) eğitim projelerine 7284 kadın işsizin katılımı sağlanmış, bunların 4382'si işe yerleştirilmiştir.

Özelleştirme Sosyal Destek Projesi (ÖSDP-2) kapsamında ise 04/2009 itibari ile 481 proje başlatılmış, 3.650'si kadın, 9.408 işsiz kursa katılmıştır. 401 proje sonuçlanmış, 1.655'i kadın, 4.312 işsiz işe yerleştirilmiştir.

Aktivite 3.8: Yoksulluğun azaltılması amacıyla, pozitif ayrımcılık içerecek şekilde, yoksul kadınların ve kadın başlı ailelerin gelir getirici faaliyetlerinin, İl Özel İdaresi Kanunu kapsamında Mikro Kredi uygulamalarıyla desteklenmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: İçişleri Bakanlığı (Valilikler)

- Kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi ve yoksulluğun önlenmesi için dünyada ve ülkemizde örnekleri olan mikro kredi uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla ve İl Özel İdaresinin görev ve yetkileri arasında yoksullara mikro kredi verilmesinin de yer alması nedeniyle, bu Kanunun söz konusu maddesinin özellikle pozitif ayrımcılık içerecek şekilde kadın yoksulluğunu azaltmaya yönelik olarak 81 İl Valiliğimiz tarafından uygulanması hususunda KSGM'nin İçişleri Bakanlığı nezdindeki girişimleri neticesinde uygulamalar başlatılmıştır. Uygulamaların değerlendirilmesi amacıyla KSGM tarafından "Mikro Kredi Uygulamaları Envanteri Çalışması" yürütülmektedir.

Aktivite 3.9: Çalışma hayatında yönetici konumundaki kadınların sayısının artırılması için gerekli desteğin sağlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Kamu Kurum ve Kuruluşları, Özel Sektör

- Bahse konu Ulusal Eylem Planı İzleme ve Değerlendirme Toplantısında, toplantıya katılan kurum ve kuruluşlar tarafından söz konusu aktiviteye ilişkin olarak ülkemizde kamu ve özel sektörde çalışma hayatında yönetici konumunda (orta ve üst düzey) bulunan kadın sayısında son dönemlerde artış olduğu belirtilmiştir.
- Devlet Personel Başkanlığı (2009) verilerine göre kamu kurum ve kuruluşlarında toplam üst düzey yönetici sayısı 38.982'dir. Kadın üst düzey yönetici sayısı ise 6.816 olup, toplam üst düzey yöneticiler içindeki kadın üst düzey yönetici oranı %17,5'dir. Söz konusu Başkanlığın 2009 yılı verilerine göre;

- 79 Müsteşar Yardımcısının 2'si, 43 Bağlı Kurum Genel Müdür'ün 5'i, 98 Genel Müdür'ün 4'ü, 387 Genel Müdür Yardımcısı'nın 32'si, 871 Daire Başkanı'nın 128'i, 427 Vali Yardımcısı'nın 7'si, 945 Kaymakam'ın 20'si, 3.224 İlçe Müdür Yardımcısı'nın 281'i, Unvanlı Müdürlerin 11.849'nun 2844'ü, kadındır.

- Öte yandan; Dışişleri Meslek Mensuplarından 2.009'nun 505'i, 12.641 Hakim ve Savcı'nın 2.937'si, 596.415 Öğretmen'in 277.041'i, 74.379 Doktor'un 23.612'si, 11.054 sağlık personelinin 7.146'sı, 2.577 Hukuk Müşaviri ve Avukat'ın 1.534'ü kadındır.

Aktivite 3.10: Kadın konusunda çalışan STK'ların proje hazırlama, yürütme ve kaynak bulma konularındaki kapasitelerinin geliştirilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu KSGM tarafından Aktivite 3.10 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- 2006-2008 Yıllarında yürütülen Proje kapsamında STK'lara; proje hazırlama, yürütme, kapasite geliştirme eğitimleri verilmiştir. Ayrıca 2010 yılında, anılan çalışma KSGM tarafından STK'lara yönelik olarak tekrarlanacaktır.

Aktivite 3.11: Makul ücret karşılığında yaşlı, özürlü ve çocuk bakım hizmetlerini sunacak bakım evleri ve kreşlerin sayısının artırılması için kamu ve özel sektör desteğinin sağlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB, SHÇEK, Yerel Yönetimler

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 3.7 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- SHÇEK, koruyucu ve önleyici bir hizmet modeli olarak geliştirilen "Ücretsiz Bakım Hizmeti" ile SHÇEK'ten izin alınarak açılan özel kreş ve gündüz bakımevlerinde ekonomik güçlük içinde bulunan ailelerin çocuklarına % 5 kontenjan ayrılmasını sağlamaktadır. 2009 yılı itibariyle 966 çocuk ücretsiz özel kreş hizmetinden yararlanmaktadır.

- Özürlü bakım hizmetleri kapsamında, bakıma ve korunmaya ihtiyaç duyan özürlü bireylerin öncelikle ailelerinin yanında bakılmaları için "Evde Bakım Hizmetinden" veya aile danışma ve rehabilitasyon merkezlerinin gündüzlü bakım hizmetinden yararlanmaları sağlanmaktadır. Aile yanında bakımı sağlanamayacak olan özürlü bireyler ise yatılı bakım hizmeti sunan resmi veya özel bakım merkezlerine yerleştirilmektedir. Evde bakım hizmeti kapsamında özürlü bireyin bakımını üstlenen akrabaya aylık bir net asgari ücret ödenmektedir.

- "Yaşlı bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve erişilebilir hale getirilmesi" stratejisi, SHÇEK ile ve D.P.T Müsteşarlığının koordinasyonunda hazırlanan "Yaşlanma Ulusal Eylem Planı"nda da sürdürülebilir strateji olarak yerini almıştır.

Aktivite 3.12: Kadın öğretmenlerin ve eğitimcilerin, MEB'nin her düzeyinde eğitim yöneticisi konularına getirilmesini sağlayacak özendirme ve düzenlemelerin yapılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

Sorumlu kurum MEB tarafından Aktivite 3.12 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- 13.08.2009 /27318 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik ekinde: “Atölye, laboratuvar veya meslek dersleri öğretmenlerinden mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları müdür yardımcılığına ve müdür başyardımcılığına başvuruda bulunanlar ile yatılı kız öğrencisi bulunan eğitim kurumu yöneticiliklerine başvuruda bulunan bayan adaylara, değerlendirme sonucu çıkan toplam puanın %15’i ayrıca ek puan olarak eklenir.” maddesi yer almaktadır.

Aktivite 3.13: Kadının çalışma hayatına girişte ve çalışma hayatında karşılaştığı her türlü ayrımcılığa karşı gerekli önlemlerin alınması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: ÇSGB

Sorumlu kurum ÇSGB tarafından Aktivite 3.7 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından, Katılım Öncesi Mali Yardım 2008 Yılı Programlaması IPA 1. Bileşeni kapsamında “Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi” yürütülecektir.

Mart 2010’da onaylanması ve uygulamaya konması planlanan Proje’nin temel hedefi, cinsiyet eşitliği konusunda Türk mevzuatının AB Müktesebatı ile uyumlu hale getirilmesi ve söz konusu Müktesebatın uygulanmasından sorumlu kurumların kapasitesinin geliştirilmesidir.

HEDEF 4: AİLE İÇİNDE ŞİDDET GÖREN KADINA VE VARSA ÇOCUK/ÇOCUKLARINA YÖNELİK ULAŞILABİLİR KORUYUCU HİZMETLERİN DÜZENLENMESİ VE UYGULANMASINI SAĞLAMAK.

Aktivite 4.1: Şiddet mağduru ya da risk altındaki kadınlara sunulması gereken hizmetlerin (koruma, barındırma, tedavi, meslek/iş edindirme, güçlendirme, yasal haklar, çocuk/yaşlı bakımı ve rehabilitasyon vb.) tanımlanması, standartlarının ve prosedürlerinin belirlenmesi, (hizmet ağı modeli geliştirilmesi), denetim mekanizma modelinin oluşturulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM, SHÇEK

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 4.1 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Ebeveyn bakımından yoksun çocuklar için dünya genelinde belirlenen 28 minimum standardın, Türkiye için uyarlanması çalışmaları tamamlanmış olup bu 28 minimum standardın SHÇEK kuruluşlarında ölçülebilirliğine ilişkin çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmaların tamamlanması ile standart bir denetim mekanizması modeli oluşturulmuş olacaktır.

- Aile Danışma Merkezleri, Toplum Merkezleri ve Kadın Konukevlerinin bulunduğu üç ilde uygulanmak üzere başlatılan Aile İçi Şiddetle Mücadele (DOVE) projesinin uygulanması çalışmaları yapılmaktadır. Bu proje ile multi sektörel bir yaklaşımla aile içi şiddet mağdurları için destek mekanizmalarını güçlendirici ve şiddeti önleyici bir model geliştirilmesi hedeflenmiştir.
- KSGM tarafından, mevcut sığınmaevi yöneticilerine ve sığınmaevi açmak isteyen belediye ve sivil toplum kuruluşlarına yol göstermesi amacıyla, farklı gereksinimlere uygun fonksiyon ve yönetim biçimlerini ortaya koyan bir rehber olma niteliğinde olan “Kadın Sığınmaevi Kılavuzu” hazırlanmıştır.
- 2008 yılında dönemin Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı tarafından, belediye ve büyükşehir belediyelerinin sığınmaevi açma sorumluluklarının belirtildiği ve gerekli çalışmalarının yapılması hususunda harekete geçilmesine yönelik olarak 81 il belediye ve büyükşehir belediye başkanlıklarına yazı gönderilmiştir.

Aktivite 4.2: Hizmet sunumunda yer alan profesyonellerin madde 4.1’e uygun olarak hazırlanan görev tanımları, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde gerekli niteliklerin kazandırılması için eğitim programlarının uygulamaya konulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Aktivite 2.1 altında yer alan çalışmalar Aktivite 4.2 için de geçerlidir.

Aktivite 4.3: Kadın konukevlerinin nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesi amacıyla Avrupa Birliği standartları dikkate alınarak altyapı standartlarını ve alternatif işletim modellerini içeren bir yönergenin hazırlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: SHÇEK

Sorumlu kurum SHÇEK tarafından Aktivite 4.3 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- SHÇEK’e ait 29, Kurumumuz dışında açılan 25 olmak üzere kadın sığınma evlerinin ülke genelindeki toplam sayısı 54’dür.
- SHÇEK Genel Müdürlüğü tarafından, kadın konukevlerine kabulü yapılan kadın ve çocuklarına yönelik hizmet sunumunda karşılaşılan sorunların giderilmesine ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı İlk ve Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlükleri ile 12.06.2009 tarihinde koordinasyon toplantısı yapılmış, Kurumlarca sunulan hizmetlerde gizliliğin önemi üzerinde durularak bu konuda tedbir alınması gerektiği iletilmiştir.
- SHÇEK, KSGM ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü arasında, 22.10.2009 tarihinde “Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Arttırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol”, imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu protokol ile aile içi şiddet mağdurlarına ve mağdur çocuklara yönelik verilen hizmetlerin kapasitesinin artırılması ve işbirliğinin geliştirilmesi çerçevesinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi, çözüm önerilerinin ortaya konulması ve hayata geçirilmesi amacıyla EGM ve SHÇEK Kurum temsilcileri işbirliği halinde ve gizlilik ilkesi göz ardı edilmeden birlikte çalışma yürüteceklerdir.

- Kadınların insan haklarının korunması ve geliştirilmesine katkıda bulunmak, şiddete uğrayan kadınlara yeterli düzeyde koruma sağlamak ve belediyelere kadın sığınma evi kurup işletmeleri konusunda destek vermeyi amaçlayan “Kadın Sığınmaevleri Projesi” İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ilgili Projenin yönlendirme komitesinde yer almaktadır.

Aktivite 4.4: Yerel yönetimlerce kadın konukevlerinin açılması ve STK’lar tarafından kurulmuş ya da kurulacak olan bağımsız sığınma evi ve kadın dayanışma merkezi açma ve işletme girişimlerinin, yerel yönetimler ve İl Özel İdareleri tarafından desteklenmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Valilikler, Yerel Yönetimler

- Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından, Avrupa Birliğinin mali katkısı, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun teknik desteği ile yürütülen ve Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun illerine, kadınların insan haklarının korunmasına katkıda bulunmak ve şiddete uğrayan kadınlara yeterli düzeyde koruma sağlamak üzere, belediyelere kadın sığınmaevleri kurup işletme konusunda destek vermeyi ve özellikle Belediyeler Kanunu’nun 50 binden fazla nüfusu olan belediyelere verdiği kadın sığınmaevleri açma ve işletme görevinin yerine getirilmesine destek olmayı amaçlayan “Kadın Sığınmaevleri Projesi”nin 2010’da tamamlanması planlanmaktadır.

Aktivite 4.5: Kadın konukevi/sığınma evinde kalan kadınların çocuklarının ihtiyaç duyulduğunda, MEB’na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından ücretsiz olarak yararlanmalarının sağlanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: MEB

- Söz konusu aktivitenin gerçekleşmesine imkan tanıyabilecek Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği 11/g maddesinde yer alan “Kurumlara, kapasitenin 1/10’u oranında şehit, malül, gazi, ve yoksul aile çocukları ücretsiz kabul edilir.” hükmü çerçevesinde, sığınma evlerinde kalan yoksul ve mağdur kadınların çocuklarının ihtiyaç halinde okul öncesi eğitim hizmetlerinden ücretsiz faydalanmasının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Aktivite 4.6: Şiddet mağduru ya da risk altındaki kadınlara ülke genelinde 24 saat ücretsiz hizmet verecek uluslararası standartlarda “ALO ŞİDDET HATTI” kurulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: SHÇEK

Sorumlu kurum SHÇEK tarafından Aktivite 4.6 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı, 25.01.2007 tarihinde kurulmuş olup, şiddet mağduru ya da risk altındaki kadınlara yönelik ülke genelinde 24 saat hizmet esasına göre çalışmalarını sürdürmektedir. Danışma hattı 11 meslek elemanı ile hizmet vermektedir.

Aktivite 4.7: Aile danışmanlık hizmetlerinin, aile içi şiddetle mücadeleyi içerecek şekilde geliştirilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: SHÇEK

Sorumlu kurum SHÇEK tarafından Aktivite 4.7 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- SHÇEK tarafından Aile Danışma Merkezlerinde sunulan danışmanlık hizmetleri aile içi şiddetle mücadele konusunu içermektedir.
- 2009 yılı içerisinde; toplum merkezlerinde ve aile danışma merkezlerinde yürütülen ailelere yönelik paket eğitim programlarından toplam 1311 kişi; Kadının İnsan Hakları Eğitim Programından 1301 kişi yararlanmıştır.

Aktivite 4.8: Kent planlamasında, sokak ve parkların iyi aydınlatılması, acil telefon hatlarına erişilebilirliğin artırılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Yerel Yönetimler

- Konuya ilişkin olarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı koordinasyonunda 2009 yılında ilgili tüm tarafların katılımıyla düzenlenen Kentleşme Şurasında da, Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu tarafından hazırlanan Raporda, sosyal denetimden yoksun, geceleri yeterli aydınlatması olmayan, insanların günlük yaşamlarında tedirginliğe neden olan mekanlar ve terk edilmiş kentsel alanların yeniden düzenlenmesinin güvenliğin sağlanmasında öncelikle dikkate alınacağı belirtilmektedir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı (BMOP) kapsamında “kadın dostu” kent anlayışı çerçevesinde pilot iller olarak belirlenen İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Van ve Trabzon illerindeki belediyeler tarafından gerçekleştirilen çalışmalar, yerel yönetimler tarafından dikkate alınmaktadır.

HEDEF 5: AİLE İÇİNDE ŞİDDET GÖREN KADINA VE ŞİDDET FAİLİNE YÖNELİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNİ DÜZENLEMELİK VE UYGULANMASINI SAĞLAMAK

Aktivite 5.1: Aile içi şiddetin bir sağlık sorunu olarak tanımlanması, sağlık hizmetlerinin sunumunda kadına yönelik şiddetin dikkate alınması; birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan ebelerin ve hemşirelerin ev ziyaretleri ve rutin çalışmaları içine kadına karşı şiddet konusunun dâhil edilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Sağlık Bakanlığı, KSGM

Sorumlu kurumlar Sağlık Bakanlığı ve KSGM tarafından Aktivite 5.1 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Sağlık Bakanlığı ile imzalanan **“Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü”** kapsamında yürütülen saha eğitimleri, Aktivite 5.1 için de geçerlidir.

Aktivite 5.2: Sağlık kuruluşlarında şiddet mağduru kadınlara yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin verildiği özel birimler oluşturulması ve bu birimlerde sağlık personelinin yanı sıra konu ile ilgili diğer uzmanların ortak çalışma yürütmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Sağlık Bakanlığı

Sorumlu kurum Sağlık Bakanlığı tarafından Aktivite 5.2 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Ruhsal bozukluklara bağlı olarak ortaya çıkan ve çoğunlukla şiddet mağduru kadınlar arasında da görülen intihar vakalarını önlemeye ilişkin ülkemizde sağlık kuruluşlarınca gerekli tedbirler alınmaktadır. Bu doğrultuda, önleme çalışmalarının bir ayağını, “Acil Serviste İntihar Girişimlerine Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Programı” oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 49 ilde hastanelerin acil servislerinde oluşturulan “Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Birimleri”nde:

- İntihar riski taşıyan ve intihar girişiminde bulunan hastalar ile diğer kriz durumlarından,
- Aile içi şiddet, kayıplar (sevilen birinin kaybı, statü kaybı, sağlığın kaybedilmesi – ölümcül hastalığa yakalanma, organ kaybı-, boşanma, iflas v.b.),
- Aile içi sorunlar,
- İletişim sorunları,
- Ekonomik sorunlar,
- Okul, sınav ve gelişimsel dönemlerle ilgili kriz durumları,
- Alkol ve madde bağımlılığı, ruhsal hastalıklarda kriz durumları,
- Karşı cinsle sorunlar ve cinsel sorunların yol açtığı kriz durumları,
- İstismar olguları,
- İnsan eliyle ya da çeşitli doğal yollarla gelişen zorlu yaşam koşulları (göç, trafik kazaları, sınav kaygısı, yangın, deprem, sel) alanlarında psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.

Aktivite 5.3: Sağlık kuruluşlarında şiddet uygulayanlara yönelik danışmanlık, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin verildiği özel birimler oluşturulması ve bu birimlerde sağlık personelinin yanı sıra konu ile ilgili diğer uzmanların ortak çalışma yürütmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Sağlık Bakanlığı

- 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun gereğince Aile Mahkemesi Hâkiminin öngörmesi halinde uygulanacak “şiddet uygulayan bireyin bir sağlık kuruluşuna tedavi için gönderilmesi” gereğince şiddet uygulayan birey, illerde il sağlık müdürlüğünün ruh sağlığı şube müdürlüğüne, ilçelerde ise sağlık grup başkanlığına yönlendirilmektedir.

Aktivite 5.4: Üniversitelerde, sosyal hizmet uzmanlığı, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinin yaygınlaştırılması veya bu bölümlere alınacak öğrenci kontenjanlarının artırılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: YÖK

- Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığınca Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı nezdinde sosyal hizmet uzmanı yetiştiren Fakültelerin sayılarının artırılması hususunda girişimde bulunulmuştur.

Aktivite 5.5: 5.4’te belirtilen bölümlerden mezun olanların şiddet mağduruna ve şiddet uygulayanlara yönelik hizmet veren birimlerde istihdam edilmesi

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, SHÇEK

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 5.5 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- SHÇEK bünyesinde, 2009 yılında, konukevlerine atanan sosyal çalışmacı sayısı 2; toplum merkezi, aile danışma merkezi, konukevlerin atanan psikolog sayısı 4; aile danışma merkezlerine atanan (Psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü mezunu) öğretmen sayısı 7’dir.
- Adalet Bakanlığı taşra teşkilâtında, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun kapsamında kurulan ve faaliyette bulunan aile mahkemelerinde 18/12/2009 tarihi itibarıyla 98 psikolog, 97 pedagog ve 97 sosyal çalışmacı, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında kurulan ve faaliyette olan çocuk ağır ceza ve çocuk mahkemelerinde ise 49 psikolog, 38 pedagog ve 40 sosyal çalışmacı olmak üzere toplam 147 psikolog, 135 pedagog ve 137 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

HEDEF 6: AİLE İÇİNDE ŞİDDET GÖREN KADINA VE VARSA ÇOCUK/ÇOCUKLARINA YÖNELİK HİZMET SUNUMUNU GERÇEKLEŞTİRMEK ÜZERE KURUM/KURULUŞ VE İLGİLİ SEKTÖRLER-ARASI İŞBİRLİĞİ MEKANİZMASINI KURMAK

Aktivite 6.1: Aile içi şiddetle mücadelede kurum/kuruluş bazında yapılacak işbirliği çerçevesinin, hizmet sunum noktalarının, yetki ve sorumlulukların ve yapılacak işlerin tanımlandığı kurumlar arası işbirliği protokollerinin hazırlanması ve imzalanması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, KSGM

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 6.1 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- “Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol”; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasında, 22.10.2009 tarihinde imzalanmıştır.

Protokolün amacı, aile içi şiddet mağdurları ve mağdur çocuklara verilen hizmetlerin kurumsal kapasitesi ve etkinliğin artırılması, işbirliğinin geliştirilmesi, uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi, hizmetlerin bütün mağdurlar açısından erişebilir olmasının sağlanmasıdır.

Adı geçen Protokol çerçevesinde; ayrıca, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü" kapsamında yetiştirilmiş olan 245 eğitici arasında seçilmiş 15 kişilik bir gruba Uzmanlık Eğitimi verilmesi, böylece EGM bünyesinde konuya ilişkin uzmanlaşmış bir kadro oluşturulması planlanmaktadır.

- KSGM ile Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasından imzalanan protokoller kapsamındaki eğitimler devam etmektedir.

Aktivite 6.2: Kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik olarak yerel düzeyde valilik, emniyet, jandarma, belediye, müftülük, üniversite, meslek örgütleri ve STK temsilcilerinin katılımıyla yerel koordinasyon komitelerinin kurulması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: İçişleri Bakanlığı (Valilikler, İl Emniyet Müdürlükleri/Jandarma Komutanlıkları, Yerel Yönetimler)

Sorumlu kurum-kuruluşlar tarafından Aktivite 6.2 kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar:

- Söz konusu aktivite, İçişleri Bakanlığının 2007/6 sayılı Genelgesi'nde yer alan “Özellikle kadınlara yönelik şiddetin sonucu olarak ortaya çıkan töre veya namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak, illerde valilerin veya görevlendireceği vali yardımcısının, ilçelerde kaymakamların başkanlığında kolluk kuvvetleri, mahalli idareler, sosyal hizmet birimleri, meslek kuruluşları, sağlık müdürlükleri, milli eğitim müdürlükleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile gerekli görülmesi halinde diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımı ile komiteler oluşturularak, tespit edilen çözümlerin işbirliği içerisinde hayata geçirilmesi sağlanacaktır.....” şeklindeki tedbir ile benzerlik taşımaktadır. Bu kapsamda adı geçen Gelege ile de kurulması öngörülmüş olan “Töre ve Namus Cinayetleri İl Koordinasyon Kurulu/Komiteleri”nin sayısı halihazırda 22’dir.

Aktivite 6.3: Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmaların ve yayınların temin edilmesi ve kullanıma açılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 6.3 kapsamında gerçekleştirilen alışmalar:

- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nın 2010’da Resmi İstatistik Programı kapsamına alınması beklenmektedir. Bununla birlikte, Şiddetin genel olarak yaygınlığı ve yaş- eğitim- refah düzeyine göre dağılımına ilişkin Araştırma bulguları TÜİK web sitesinde halihazırda yayınlanmış bulunmaktadır.
- Ayrıca söz konusu Araştırma, kadın milletvekilleri ve partilerin kadın kolları başkanlıklarına, meslek kuruluşlarına, kamu kurum ve kuruluşlarına, uluslararası kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına, üniversitelerin kadın çalışmaları ana bilim dallarına, kadın sorunları araştırma ve uygulama merkezlerine ve akademisyenlere gönderilmiştir. Araştırmanın sonuçları 11 Őubat 2009 tarihinden bu yana Genel Müdürlüğün web sitesinde de yayınlanmaktadır.

Aktivite 6.4: Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılması

Sorumlu Kurum Kuruluşlar: KSGM

Sorumlu kurum KSGM tarafından Aktivite 6.4 kapsamında gerçekleştirilen alışmalar:

- Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili çalışmalar yürütülmesi konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla 01 Temmuz 2009’da Maliye Bakanlığı temsilcileri ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde bir toplantı düzenlenmiştir.
- KSGM Teşkilat Yasa’nın ilgili maddeleri uyarınca, kadının statüsüne ilişkin sorunları incelemek, değerlendirmek, görüş oluşturmak ve önerilerde bulunmak üzere toplantılar gerçekleştirmek üzere kamu kurum ve kuruluşları ile üniversite ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşturulan "Kadının Statüsü Danışma Kurulu" nun Haziran 2009’da gerçekleştirilen V. Toplantısında, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye ilişkin olarak, merkezi yönetim bütçesinde pilot bir çalışma yapılması konusunda mutabık kalınmıştır.

Yukarıda bahsi geçen çalışmalar kapsamında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye gündemine getirilmeye çalışılan konuya ilişkin olarak önümüzdeki dönemde de çalışmalar yapılması planlanmaktadır. Bu çerçeve, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2010-2012 yıllarını kapsayan bütçe teklifi çalışmaları kapsamında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye ilişkin, farklı kesimlerden geniş katılımın sağlanmasının öngörüldüğü bir toplantıya da yer verilmiştir.